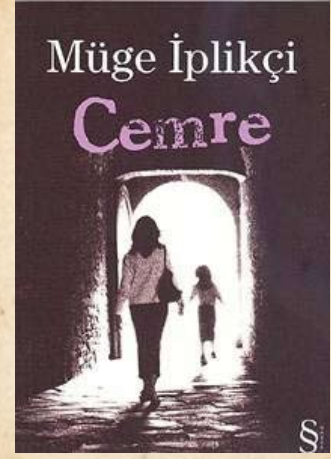

Suya Düşen ‘Cemre’ler

Milliyet Sanat Dergisi

Müge İplikçi, ikinci romanı “Cemre”de hüznü, yalnız ve âşık kadınları anlatıyor.

Daha çok öyküleriyle tanınan, hayata karşı duruşuyla, tavrıyla takdirlerimizi kazanan genç Türk edebiyatının önemli isimlerinden Müge İplikçi, Defne Yayınevi tarafından yayımlanan ikinci romanı “Cemre”de hüznü, yalnız ve âşık kadınları anlatıyor. Tutkunu olabilecekleri hiçbir şey olmadığı halde tutkulu, âşık olabilecekleri erkekler olmadığı halde âşık kadınları... Birbirine karışan hayatları, anları, anıları... İplikçi aynı zamanda yine siyasal altüst oluşlara, namus cinayetlerine de duyarsız kalamıyor. Anlatılanlar ne kadar trajik olsa da, alttan alta bir mizahın da göz kırptığı romanda, bütün kadınlar ‘suya düşen cemre’ gibi sulara bırakıyorlar kendilerini... Son sözlerini söyleyerek...

Bu arada bir dipnot, İplikçi “Cemre”yi ‘çok sevdiğim ve kaygı duyduğum, edebiyatıma hep destek vermiş hocam’ dedi Pınar Kür’e ithaf ediyor.

- Sizi öncelikle öykülerinizle tanıdığımız için sanıyorum böyle bir kaniya vardım ama kitabı okurken sürrekli bir öykü tadı aldım. Birçok gizli, açık, kapalı, görünen öyküler vardı sanki. Siz öyküye yaslandığını düşünüyor musunuz “Cemre”nin?

Mümkündür. Ancak “Cemre”de izlediğim yol her hayat öyküsüne eşit yer verebilmektir. Edebiyatta kurgusal olarak merkezi olan sesi yıkmak, en temel hedeflerimden biridir. İçinden anlatmak da. Birçok insanın sesini duyarım ve yer almalarını isterim girdiğim serüvende. Beni o çoğulluk heyecanlandırır. Yalnızlığımı unutturur... herkesi heyecanlandırmak zorunda değil elbette bu. Üstelik, kahramanlarıma bunu dedirtmek yerine kurgu da bu çoğul resmi temsile girişiyor olmam, teknik olarak da bir risk yükler yazdıklarıma. “Kim kimdir” okur bundan emin olmak ister, ki haklı da olabilir. Ama ben burada, hazır sırası gelmişken, şunu da sormak istiyorum: “Edebiyat bir aynaysa yaşadıklarımıza, o yaşam içersinde 24 saat içinde gördüğümüz yüzlerin kaçını detayları ve tekilleriyle hatırlarız hemencecik?”

- “Öykünün yetersiz kaldığı yerde romana geçiyorum” demişsiniz bir röportajınızda. Nasıl bir ‘yetersizlik’ söz konusuydu burada? Sizi romana iten ne oldu bu kez?

Yetersizlik tamamen teknik olarak işaret ettiğim bir husus. Öykü küçümsenecek bir alan değildir. Kaldı ki ben öyküye çok şey borçlu bir yazarım. İki sayfalık tek bir iyi öykü sayfalarca yazılmış bir romana denk düşebilir bazın. Dediğim gibi yetersizlikten kastım tamamen teknik bir sorun. Daha çok sayfaya ihtiyacınız olması gibi... Anlatacağım konunun iç içe geçmiş anları ve insanları olması bu tekniği gerekli kıldı.

- Romanın geneline baktığımızda olaylar, kişiler, zamanlar birbiri içine geçebiliyor. Başı ve sonu kesin çizgilerle ayrılmıyor. Bu ‘dağınık’ olma halini özellikle tercih ettiğinizi söyleyebilir miyiz? Ve buna rağmen bir matematiğin de var olduğunu?

Evet, haklısınız. Dağınıklığı anlatmak, kurguyla vermek biraz daha güçtür. “Kül ve Yel” için Alzheimerli bir hastanın fotoğrafını çekmeyi seçebilirdim, örneğin. Ama Alzheimerli bir hastanın beyninin içine girip anlatmaya çalıştım ben. Anlaşılma ve dağınık olma riskini almak gerekiyordu, aldım. “Cemre”de de bunu

yaptım. Parçalanmış karakterleri, kurguyu parçalayarak vermeye çalıştım. Matematikselliğe gelecek olursak; evet edebiyatın matematikselliğini çok seviyorum. O dünyanın içinde yaşamın hiçbir alanında olmadığım kadar özgür ve mutlu hissediyorum kendimi. Elime hayali şişlerimi alıp hayali bir metni örererek ona ruh vermek. Meraklı edebiyat okuru Cemre'deki katmanlar arasında her şeyin birbiriyle olan bağlantısını bulabilir, bulacaktır.

- Kitaptaki kadınlar, yalnız, mutsuz, hüznü ve aşklar. Hep trajik olaylar yaşıyorlar. Neden bu kadar trajik her şey ve neden bu kadar hüznü?

Bu kadınlar kuşağımdan, bana çarpıp duran karakterlerin DNA'larından seçildi. Kimisi arkadaşım, kimisi düşmanım. Hepsinde varolan ortak noktalar da sorunuzda yer alan özelliklerdi: Yalnız, mutsuz, hüznü, âşık... Hep trajik olaylar yaşamadılar elbette, kendileri olamayışlarının dışında. Dönem gereği, ya da bana öyle geliyor, hiç birimiz kendimiz olmadık. Olayın bir de komik yanı var: Kendimiz olamayışımızın intikamlarını da dönüp birbirimizden aldık. Sonra da buna "kader" deyip isyan ettik. Trajik ve hüznü olan budur.

- Tüm yalnızlıkların, aşkların yanı sıra 'adam maskeli erkek çocukların söz oyunu' dediğiniz siyasete de, 12 Mart'a da, orduya da, namus cinayetlerine de değiniyorsunuz. Bu kitaba yüklediğiniz muhalefet dozunda asıl çıkış noktanız neydi?

Tepkisellik. Bunun bir kader olamayacağına dair bir tepki. Bugünkü hallerimiz kaderin bir cilvesi değildir. Kişisel haritalarımızın tarihine bakalım... Bırakın resmi tarih anlayışını. Kendi yaşam haritalarımızın öznesi bile bizler değiliz. Ve bu bir kader değildir. Bugünkü üniversite geçliğinin hali kader değildir, düşüncenin paçavra haline getirilmesi, medyanın perişan hali, üçüncü dünyalılık, namus cinayetleri, ırkçılık, bu bastırılmışlık hissi... kader değildir bunlar.

- AB'ye uyum gerekçesiyle hazırlanan yasa tasarısıyla, aile içi şiddetin suç sayılması şikayet şartına bağlantıyor, ceza artırımı 'yarısı oranı'ndan 'üçte bire' indiriliyor. Siz bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz? Neden hep geri adım atıyoruz özellikle kadına yönelik şiddette sizce?

Bakın, kafamda bir kurgu var. Yıllardır erteleyip duruyorum: Kadın bedeni. Nedense elim bir türlü gitmiyor buna. Kadın üzerinden şekillenen her şey canımı sıkıyor, serinkanlı olamıyorum, belki o yüzden. Dikkat edecek olursak her şey kadın bedeni üzerinden tanımlanıyor. Hukuk sisteminden dile, yönetmeliklerden dine... Türbanlı öğrencilerim aklıma geldi şimdi. Kendileri gibi düşünen erkek arkadaşları mezun, iş güç sahibi oldular. O türbanlı öğrencilerimden bir tanesi çıkıp şöyle demişti: "Kadrolaşma hareketine girmeden yeteneğimle iş bulamayacağım ben hocam!" Kanun ve yasalar önündeki eşitlik nedir, ben bilmiyorum.

- Kitabınızın girişinde 2005 yılının Şubat ayında Kumkapı sahilinde bir kadın cesedine rastlandığını ve kadının kimliğinin saptanamadığını söylüyorsunuz. Bu haberi romanı yazım aşamasında mı gördünüz? Yoksa bu haber mi sizin romanınızı şekillendirdi?

Bu cinayet gerçek bir olaya öykünerek kitaba girmedi. Tamamen hayalidir. Gerçek hayatta, 2005 yılında böyle bir olay olmuşsa ve bunu 2004 yılında ben kitabım için tasarlamışsam bunu olsa olsa tesadüf diye nitelendirebilirim. Şanssız bir tesadüf... Dahası da söyleyebilirim. "Cemre"nin basıma girdiği dönemde Yıldız Zaman adında bir kadın öldürüldü ağbisi tarafından, Nizip'te. Ailesi cenazeyi kabul etmemiş. Çok etkilendim. Yıldız Zaman'ın benim Yıldız'ımın zamanlarında gezinmesini ve sonsuzluğa ulaşmasını istedim can'ı gönülden... "Cemre"nin hayat aracılığıyla bana oynadığı bir oyun muydu bu yoksa ataerkinin bitmez tükenmez açlığı mıydı -kadınların hayatları üzerinden kendini doyurduğu sürekli olarak? Bunun cevabını bilmiyorum.

- Bir süredir Amerika'da yaşıyorsunuz. Amerika'da yaşıyor olmak, Türkiye'deki edebiyat ortamından uzak oluyorsunuz, sizin edebiyatınızı nasıl şekillendirdi?

"Cemre"ye Türkiye'de başladım, ABD'de bitirdim. Ama "Cemre"de bu mekansal farklılığı göremezsiniz. Kısaca kitabın üzerine gölgesini düşürecek olan bir Amerikan deneyimi yok satır aralarında. Ancak son iki

aydır üzerinde çalışmaya başladığım bir konu var. Sanırım ona Washington DC'nin genel havası sinecek...
Bu 'genel' havanın beni 'özel' olarak nasıl boğduğu!

Müge İplikçi: *"Bu kadınlar kuşağımdan, bana çarpıp duran karakterlerin DNA'larından seçildi. Hepsi de yalnız, mutsuz, âşık... Hiç birimiz kendimiz olmadık. Kendimiz olamayışımızın intikamlarını da dönüp birbirimizden aldık. Sonra da buna 'kader' deyip isyan ettik. Trajik ve hüznü olan budur."*

01.07.2006